

Sähköinen kirjaaminen ja sen kehittäminen suomalaisessa terveydenhuollossa

Anneli Ensio
Tutkimusjohtaja
Kuopion yliopisto, Terveystieteiden ja -talouden laitos
Shiftec-tutkimusyksikkö
anneli.ensio@uku.fi

Ensio 2008

Esityksen sisältö

- Kansallisen terveyshankkeen haasteet
 - eArkisto
 - eResepti
 - eKatselu
- Tieto- ja viestintätekniiikan hyödyntäminen hoitotyössä
 - Kirjatun tiedon hyödyntäminen
 - Päätöksenteon prosessimalli toiminnan ja kirjaamisen viitekehystenä

Ensio 2008

Informaatioteknologia: tiedonvälitystä ja viestintää

- Informaatioteknologia on ollut
 - viime vuosien **puhutuin, kohutuin ja näkyvin** teknologian osa-alue.
 - Tietotekniikka, Internet ja langattomat tiedonsiirtoverkot ovat **mullistanut** tiedonkäsittelyn ja kommunikoinnin
 - ja sen seurauksena myös työelämän ja ihmistenvälisen viestinnän
 - käyttö yleistyy ja laajenee kaiken aikaa ja
 - jatkuvasti kehitetään **uusia tapoja** käyttää ja hyödyntää sitä
- Teknologialla pyritään hallitsemaan tiedon lisääntymisen ongelmia
- Toisaalta... teknologia aiheuttaa ongelmia mahdollistamalla esim. jatkuvan tai usein toistuvan tiedon tallennuksen
- Ammattilaisen työasema
 - nyt pöydällä tai esim. kiertovaunulla
 - tulevaisuudessa jokaisella aina mukana

Ensio 2008

Mistä tietää, että jotakin
merkittävää on tapahtumassa?

Ensio 2008

Tietohallinnon valtakunnalliset linjaukset: kehityspolku

■ Lainsäädäntö

- *Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/ 2007)*
- *Laki sähköisestä lääkemääräyksestä (61/ 2007)*
- *Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/ 1992)*
- *Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/ 1994)*
- *Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/ 2000)*
- *Henkilötietolain (523/ 1999)*
- *Arkistolaki (831/ 1994)*
- *Laki sosiaali- ja terveydenhuollon saumattoman palveluketjun kokeilusta*
- *Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta*
- *Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa*
- *Laki sähköisistä allekirjoituksista*

Ensio 2008

Kuopion yliopisto THT laitos

- Kansallinen terveydenhuollon kehittämishanke (2003 -)
 - sähköisen potilaskertomuksen ydintiedot (määrittely, käyttö, ohjeistus)
- Kansallinen sosiaalialan kehittämishanke (2005 -)
 - ("Tietoteknologian käytön edistäminen sosiaalihuollossa")
 - tietojärjestelmien edellyttämä termityö
 - sähköisen asiakasasiakirjan määrittely
 - (arkistointi)
 - toimintaprosessit
 - asiakkaan suostumus

Ensio 2008

Toimintaprosessien muutos

- (1)
- Erityisesti arkielämän työprosessien muuttaminen pitkä ja haasteellinen
 - muutosvastarintaa
- Kansallisen kirjaamismallin käyttöönotto on edellyttänyt myös ajattelutavan muuttamista
 - muutosvastarintaa
- Toimintatapojen muutos on käynnistynyt tilanteissa, joissa tiedon käsittelyllä merkittävä rooli
 - raportointikäytäntöjen muutokset
 - potilaan kotiutus
 - lääkärin kierrot

Ensio 2008

Toimintaprosessin muutos (2)

- Tiedot ovat kaikkien hoitoon osallistuvien käytössä samanaikaisesti viiveettä
 - potilaskertomuksen etsiminen ja kuljetus on vähentynyt; tiedot löytyvät yhdestä paikasta
 - vaikutukset mm. lääkärintuottoon, potilaan kotiuttamiseen, tiedottamiseen
- Elektroninen kirjaaminen on muuttanut kirjaamiskäytäntöjä
 - kirjaaminen on yhtenäisempää, kattavampaa ja nopeampaa
- Hyödyt eivät näy heti uusien tapojen käyttöönoton jälkeen

Ensio 2008

Toiminnan ohjaus ja sen tietolähteet (Saranto & Ensio 2006)

- Toimintatiedot kootaan suoraan **hoitamisen prosesseista** (hoidon varaus, suunnittelu, toteutus ja arviointi)
- **Henkilöstön hallinnoinnista** (hlöstön määrä, laatu, resurssien suunnittelu, toteutunut työpanos)
- **Taloudellisista tunnusluvuista** (talousarvio ja sen toteutuminen, kustannuslaskenta)
- **Tieteenalakohtaisesta tiedosta** (teoreettiset mallit, näyttöön perustuva toiminta, käytännön asiantuntemus ja toiminta)

Ensio 2008

Terveydenhuollon IT-ratkaisujen taustoja

- Vuosikymmenien aikana rakennettu erillisiä ja usein varsin yhteentoimimattomia sovelluksia
- KanTa-palvelut
 - integroida julkisen ja yksityisen terveydenhuollon palveluiden tuottajien ja apteekkien tietojärjestelmät
 - potilastiedot =eArkisto
 - reseptit =eResepti
 - tietojen saatavuuden kannalta reaaliaikaisesti toimivaksi kokonaisuudeksi
 - myös kansalaiselle eKatselu
 - toteutetaan KanTo hankkeessa Kelalle osoitetut tehtävät (L 61/2007, L 159/2007)

Ensio 2008

Miten edetään kansallisella tasolla?

Ensio 2008

Motto: Vuonna 2015

"Jokaisella suomalaisella tulee olla henkilökohtainen sähköinen terveystietokanta, jonka hän tai hänen edushenkilönsä voi avata mistä tahansa Suomessa.

Sähköinen terveystietokanta on keskeinen lähtökohta tietotekniikan tehokkaalle käytölle terveydenhuollossa.

Sähköisen terveystietokannan edelleen kehittämistä kohti aidosti älykästä järjestelmää on jatkettava."

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta 2006

Terveydenhuollon IT-ratkaisujen taustoja

- Vuosikymmenien aikana rakennettu erillisiä ja usein varsin yhteentoimimattomia sovelluksia
- KanTa-palvelut
 - integroida julkisen ja yksityisen terveydenhuollon palveluiden tuottajien ja apteekkien tietojärjestelmät
 - potilastiedot =eArkisto
 - reseptit =eResepti
 - tietojen saatavuuden kannalta reaaliaikaisesti toimivaksi kokonaisuudeksi
 - myös kansalaiselle eKatselu
 - toteutetaan KanTo hankkeessa Kelalle osoitetut tehtävät (L 61/2007, L 159/2007)

Aikataulu

- Siirtymäaika määritellään lainsäädännössä
 - L61/2007, L159/2007
 - Tietojärjestelmäpalvelut käyttöön **1.4.2011 mennessä**
- Testaukset käynnissä
 - eReseptin integraatiotestaus 4/2008 alkaen
 - Asiakastestit (perusjärjestelmät) 5/2008 alkaen
 - eArkiston integraatiotestaus syksyllä 2008
- Käyttönotot etenevät vaiheittain
 - Ensimmäisenä eResepti käyttöön Turussa ja Kotkassa viimeisellä vuosineljänneksellä 2008
 - eArkisto käyttöön v. 2009 alkaen (Kuopio ja KYS)
- eKatselu käyttöön samaan aikaan terveydenhuollon palvelujen kanssa

Ensio 2008

Kansalliset hankkeet

- Hoidok 2005-2007
 - Kirjaamisen kehittäminen; kansallinen hoitotyön kirjaamisen malli
- Hoidata 2007- 2008
 - Hoitotyön tiedon hyödyntäminen
- eNNI 2008 -
 - Kansallinen koulutusmalli ja sen toteuttaminen

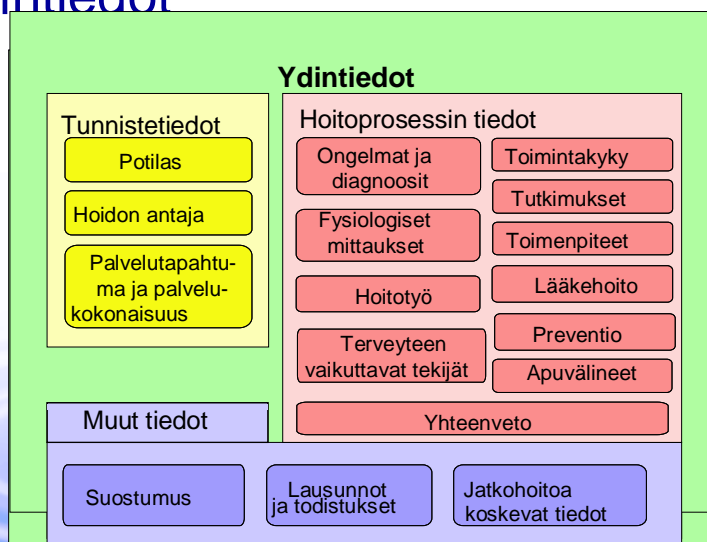
Ensio 2008

Kansallisen hoitotyön kirjaamismallin hyödyt

- **tieto käytettävissä kaikilla potilasta hoitavilla tahoilla (eArkisto)**
- voidaan kuvata potilaiden hoitoa erilaisissa yksiköissä - **toimintaprosessien kehittäminen**
- voidaan osoittaa tai arvioida trendejä hoitokäytännöissä ja potilaiden hoitoresursseissa – **raportointi ja tilastointi**
- mahdollistavat hoitotietojen vertailun potilaiden, hoitoyksikköjen, maantieteellisten alueiden ja ajan perusteella - **laadun arviointi ja benchmarking**
- mahdollistavat hoitotyön näkyvyyden lisäämisen - **resurssointi**

Ensio 2008

Sähköisen potilaskertomuksen ydintiedot

Ensio 2008

Häyrinen & Porrasmaa 2007

Hoitotyön ydintiedot ja niitä kuvaavat luokitukset

- 1. Hoidon tarve (Suomalainen hoidon tarveluokitus; versio 2.01)**
 - kirjatun hoidon kannalta merkittävä hoidon tarve/ongelma
 - hoidon tarpeen pysyvyys ja varmuusaste
 - hoidon tarpeen määrittäjän tunnistetiedot
- 2. Hoitotyön toiminto (Suomalainen hoitotyön toimintoluokitus; versio 2.01)**
 - kirjatun hoidon kannalta merkittävä toiminto
 - toiminnon tulos, tuloksen arviointi
 - hoidon antajan tunnistetiedot
- 3. Hoidon tulos ((Suomalainen hoidon tulosluokitus) versio 1.0)**
 - toimintojen vaikutus arvioituun hoidon tarpeeseen (mittarit kehitetään)
 - lopputuloksen tila (esim. parantunut/ennallaan/huonontunut) ja arviointi
- 4. Hoitoisuus (Oulu Patient Classification = OPC)**
- 5. Hoitotyön yhteenveto (=> muodostetaan hoitotyön prosessista)**
 - hoidon antajan tunnistetiedot

Ensio 2008

Hoitotyön kirjaamisen parhaat käytännöt

- Sanastot, luokitukset ja standardit kirjaamiseen!
- Luokitellaan tietojen kirjausta – ei ajattelua ja päätöksen tekoa!
- Hoitotyö ja hoitoprosessi näkyväksi – kirjaamisen välineet käyttöön!
- Yksi kirjaaja – useita käyttäjiä!
- Hyödynnetään kertyviä tietovarastoja!

Ensio 2008

Kirjaamistavan muutoksen haasteet koulutukselle

- Päätöksenteon prosessimalli
 - ndx määrittäminen
 - hoidon suunnittelu
 - hoidon toteutus
 - hoitotulosten arviointi
- Kirjaamismallin rakenteisuus
 - terminologiakoulutus; FinCC luokituskokonaisuus käyttö ja harjaantuminen
- Tietotekniset valmiudet
- Tietojärjestelmän käytön valmiudet

Ensio 2008

Yli organisaatorajojen yltävä ajattelu

- Elektronisesti tallennettu ja siirretty tieto on edellytyksenä tämän päivän hoitoketjujen toteutumiselle
- Hoidon epätasaisuuteen ei ole varaa!
- Hoitotyön kirjaamisen ja tiedon siirron "best practice" potilaan hoitoketjun kaikissa vaiheissa
- Viiveiden ja virheiden minimointi

Ensio 2008

NI2009

Helsinki • Finland

www.ni2009.org
Ensio 2008

28 June - 1 July 2009

Kiitos

anneli.ensio@uku.fi

Ensio 2008